

Ouden dan aan jaren na hen zanscher harte, en dan u, de ver, dat ik zeg jize die de oor- in gij zegt daar- gelooven, die ostelen zijn ge- en den Apos- rwezen, als de ncilie van La- s uitgevaardigd eloofsbelijdenis evoegd, slechts re soortgelijke us Christus in en door over- ik u nauwkeur- op het laatste t gij vraagt of ristus offeren: naar God biedt zijze. Derhalve, getuigenis hebt, n offer zonden zonden hebben. Vader op, of zou gesproken

DELLEMAN.

EN
RWUS

beetje beter

lat de mensch- g en onderwijs beteren, maar en, dat ieder, ich laat leiden moeten we wel Woord Gods

dat men zich t, ook niet bij en van vrees- kinderen ook ting, om daar- ker te maken uitoefenen en iging het kind brengen tot

el nieuw. Alle staan, die ont- aart van ieder dan kan men n aangegeven. ze met klem we eens zien, n vereenigen. uden van het ging. De vrees houden, maar eigenlijk reeds en uitwendige zoo beweert oord, dat een ing wordt ge- vorming van uit vrees voor hrift aanvaar- kwade liever alle kwaad!" lfs met goede enschen kent, en, omdat ze en krachtigen Van kinderen God in Zijn eelvuilig met ljk niet houdt kwaad voor- elijk, waarom kinderen van ken. De heele ar, om duide- et woord van wanneer wij

tweede over- belooningen hooger, wan- het goed is, t de mensch, op het hooge elijks in vele pvoeding der e banen der den mensch j onderwijzen oordelijkheid schap vragen

van alle woorden en werken, zelfs van de gedachten des harten. Maar hierbij kan de belofte van het loon der genade een spoorslag zijn, een steun bieden. Hoe gevoelig is daarvoor het kind! Hoe spannt het zich in, de beloofde goedkeuring, het toegezegde loon te verdienen. En inmiddels wordt de geest geoefend en ontstaan de goede levensgewoonten.

Eindelijk valt het ook niet wel in te zien, waarom in de opvoeding en bij het onderwijs geen dwang zou mogen worden uitgeoefend. Alweer, het is beter, vruchtbaarder, wanneer het goede werk spontaan wordt gedaan, wanneer daarbij geen dwang behoeft te worden uitgeoefend. Maar, het is de ervaring van alle eeuwen, daarop kan men niet bij alle kinderen wachten en zeker niet bij het onderwijs, wanneer de leerkracht een groot aantal leerlingen heeft. Dan mag er en moet er een beetje klem bij gezet worden. Nog hoort men wel eens de klacht: ik wou dat vader of de meester mij vroeger maar een beetje beter aangepakt had.

Neen, wij moeten inderdaad een beetje oppassen met deze redeneringen uit den humanistischen hoek. De H. Schrift spreekt wel degelijk van dwang, zelfs van lutteligen met de roede. En de slappe paedagogiek, door velen toegepast, heeft niet tot resultaten geleid, die ons bewegen, dien weg verder te gaan. Een deel van onze jeugd heeft te vroeg op eigen beenen gestaan. Daar zijn de beenen van die jonge menschen niet sterker en zij zelf niet gezonder van geworden. Ieder mensch heeft niet den maatstaf van zijn daden in zich zelf. Hij vindt dien in Gods Woord. En naar dat Woord zullen wij ze leeren leven.

Gr.

G. MEIMA.

PERSSCHOUW

Onze organisten en de eeredienst.

Het maandblad „Organist en Eeredienst" geeft een artikel „De chaos in onze Gezangen-melodieën", waarin D. W. L. Milo zeer behartigingswaardige opmerkingen maakt over onze gezangen-melodieën. Maar hij heeft ook te klagen over een slechte medewerking van onze kerken:

Volledigheidshalve sommen wij hierbij nog even op: dat onze vereniging, nog in haar kinderschoenen, reeds veel voorbereidend werk deed inzake de gezangen-bundel;

dat zij hiervan op 5 September 1933 mededeling deed aan de Synode van Middelburg, onder aanbieding van haar diensten;

dat deze Synode aan haar gezangen-deputaten opdroeg, zich ter zake van de melodieën met onze vereniging te verstaan;

dat de deputaten zich in dier voege van hun opdracht gekwetend hebben, dat onze vereniging geen gelegenheid is geboden, om ook het geringste aandeel in de samenstelling van de melodieën-bundel bij te dragen;

dat onze vereniging, bij schrijven van 9 Juli 1936, haar teleurstelling heeft uitgesproken bij de Synode van Amsterdam, onder bestendiging evenwel van de aanbieding harer diensten;

dat deze Synode, bij antwoord van Oct. 1936, verklaarde, dat deputaten „gezien de omstandigheden", „naar hun vermogen" aan hun opdracht hebben voldaan;

waarop onze toenmalige secretaris, Drs J. Luijcknaar Francken, de vragen opwierp, of bedoelde „omstandigheden" soms ook de samenwerking van het deputaatschap inhielden, en of het „vermogen" van deputaten mogelijk ook door hun vooropgezette onwil was bepaald, vragen die natuurlijk nimmer beantwoord zijn.

Wij weten niet of deze klacht in alle deelen gerechtvaardigd is, maar meenen ook, dat meer samenwerking tusschen „organist en eeredienst" niet anders dan onzen eeredienst ten goede kan komen.

X.

Wanneer is het „Gods tijd"?

De „N. Rott. Crt." heeft het over de Synodeleden der Ned. Herv. Kerk en schrijft:

Het Heilige in het geding.

Buitenstanders zullen, inzonderheid ten overstaan van de katastrofale gebeurtenissen, die thans de wereld verontrusten, misschien min of meer vreemd staan tegenover de letwat familiäre wijze, waarop volgens sommige Synodeleden God wordt betrokken bij de tot standkoming van een wijziging in de reglementen van een Nederlands kerkgenootschap. Allicht vermoeden zij achter deze onthoezingen het zware geschut van den „kerkelijken stijl". Toch krijgt men uit deze synodale gedachtenwisselingen den indruk, dat de sprekers te goeder trouw zijn, wanneer zij de kwestie, of de Ned. Herv. Kerk door een kleine of door een groote Synode bestuurd wordt, met den toorn Gods in verband brengen.

Het zijn niet alleen orthodoxen als de ouderling Wolffensperger, die Gods persoonlijk ingrijpen in dergelijke reglementaire aangelegenheden veronderstellen. Deze ouderling achtte de reorganisatie-voorstellen bij voorbaat ten doode opgeschreven, omdat het „thans nog niet Gods tijd is" om tot reorganisatie te komen. Daarom meende dit Synodelid te moeten tegenstemmen. „God zal openbaren, wanneer het Zijn tijd is", aldus besloot deze tegenstemmer. Ook de vrijzinnige ds Boonstra motiveerde zijn stem op den gang

van zaken, die God in dit geval blijkbaar voorschrijft. De richtingen groeien naar elkaar toe en de uitkomst van dit proces moet men volgens dit Synodelid afwachten: „Wat onmogelijk is bij de menschen is mogelijk bij God".

Uitvoeriger was de uiteenzetting, waarin het predikant-lid ds Boer het persoonlijk aandeel Gods in deze procedure kenschetste. „God heeft", aldus deze rechtzinnige vertegenwoordiger, „door de verwerping van het ontwerp-38 gesproken. Dat is Zijn toelating en leiding geweest." Uit Numeri 14 las deze spreker voor, hoe Mozes Gods volk kapittelde, toen dit het beloofde land voortijdig wou binnendringen, en hij riep uit: „Is het een daad van geloof of van ongeloof, wanneer gij thans met deze nieuwe voorstellen komt en daarmee het oordeel doorbreken wilt, dat God uitsprak met het verwerpen van de voorstellen in het vorige jaar?"

Deze spreker getuigde: „Wij liggen onder den toorn Gods en kunnen dien niet breken. Wij moeten nu berusten, maar in de spanning des geloofs. Wij hebben nu het pogen van menschen gezien, laat ons thans in Gods handen vallen!"

Uit deze laatste woorden speurt men den rook van offeranden. Maar Gods Woord zegt: „Gehoorzaamheid is beter dan offerande. En wie uit gehoorzaamheid leeft, heeft niet zooveel moeite met de vraag: Wanneer is het Gods tijd?"

X.

BOEKBESPREKING

W. Laatsman: „De Stoefer".

H. A. van Bottenburg N.V. — Amsterdam.

Een heel sympathiek verhaal uit Vlaanderen heeft Laatsman, reeds bekend om zijn Sloeberke Slob, hier gegeven. Hij toont zich niet slechts een kennen van volk en taal, maar hij heeft zijn volk lief en uit dat in de deernis met de goedgelovigen, die geestelijk ten onder gaan, terwijl pastoor en burgemeester ruzien om een kleinigheid.

Fonske Steffens is een arm schildertje, met een rijke fantasie, wiens stoefen wel eens al te veel de perken te buiten gaat, doch hij is tevens een man, die zich zelf kent, die geen rust heeft met de uitwendige godsdienstigheid, die zijn hart koud laat.

In zijn innerlijken strijd, in de moeilijkheden in zijn gezin, is hij zoo natuurlijk geteekend, dat men gaarne de kleine feiten den schrijver vergeeft. De lezer leert hier het werk kennen van de protestantsche evangelisatie in België, de moeilijkheden waarmee zij te kampen heeft, maar ook den zegen, dien zij verspreidt.

Dit boek is niet alleen Vlaamsch door zijn taal, maar ook door de eenvoudige uitbeelding, het weinig gecompliceerde, de Vlaamsche leute, die er uit spreekt. Het is ernstig, zonder eenige zwaarwichtigheid, het geeft een goed beeld van het Vlaamsche platteland, waar men over politiek vrij luchthartig spreekt, maar waar toch menschen leven, die meer verlangen dan leute. Het is een prettig geschreven, boeiend verhaal.

Gron.

H. S.

KERKNIEUWS

GENERALE SYNODE DER GEREFORMEERDE KERKEN.

De derde zitting.

Donderdagmorgen 31 Augustus ving te Sneek de derde zitting aan van de Generale Synode der Gereformeerde Kerken. De praeses, ds J. L. Schouten van Amsterdam, deed zingen Ps. 75:1 en 4, waarna hij voorzing in gebed.

De verjaardag van H. M. de Koningin.

Met een enkel woord memoreerde spr. den verjaardag van H. M. de Koningin. In Nederland wordt een groote liefde en verknochtheid aan onze Vorstin gevonden. Zij is door God met wijsheid gekroond. Spr. bad de jarige Landsvrouw toe 's Heeren gunst en genade, opdat Zij ons land in deze moeilijke dagen wel regeeren moge!

Staande zongen de leden der Synode hierna het 1e en 6e couplet van het Wilhelmus.

Aan H. M. de Koningin werd een telegram van gelukwensch en trouw gezonden.

De data der zittingen.

De voorzitter deelde mede, dat het moderamen een voorstel zal doen, dat bedoelt een oplossing te zijn voor de gerezen moeilijkheden in betrekking tot het kiezen van een datum voor de e.v. plenaire zitting. Het moderamen stelt voor om Dinsdag 5, Woensdag 6, Donderdag 7 en Vrijdag 8 Sept. a.s. elken morgen om 9 uur bijeen te komen, teneinde gezamenlijk den dag te beginnen. Direct daarna zal men dan in commissievergaderingen gaan. Dit voorstel werd aangenomen.

Een Oecumenische Synode.

Hierna kwam opnieuw aan de orde het rapport van de commissie door de Synode benoemd om een onderzoek in te stellen naar de wenschelijkheid van een Oecumenische Synode. Rapporteur was ds C. Mak van Medan. Over de eerste conclusie van het rapport ontspan zich een zeer breede discussie, waaraan niet minder dan 15 sprekers hebben deelgenomen.

Prof. dr K. Schilder van Kampen was van oordeel, dat de zaak voor bespreking nog niet rijp is en het rapport eerst nauwkeurig moet worden bestudeerd.

Prof. dr H. H. Kuypers van den Haag wees op het groote belang van deze zaak. Spr. is dankbaar jegens God, dat het ideaal waarvoor hij zooveel jaren heeft geijverd, thans in vervulling zal gaan.

Prof. dr V. Hepp van Amsterdam wilde de behandeling van deze belangrijke zaak thans voortzetten. Te meer daar ook de buitenlandse afgevaardigden gaarne uitsluitel willen ontvangen.

Prof. dr G. Ch. Aalders van Hilversum ondersteunde het betoog van zijn collega's Hepp en Kuypers.

Dr A. D. R. Polman van Bolsward achtte de kwestie nog niet volkomen helder. Wat moeten we nu onder een Oecumenische Synode verstaan? Daarom is rustig nadenken over deze zaak zeer gewenscht.

Ds N. Duursema van Nieuw-Amsterdam, zich daarbij aansluitend, oordeelde, dat deze zaak voor het kerkelijk leven van zoo groot belang, eens rustig moet worden bezien.

Prof. dr G. M. den Hartogh van Kampen wees er op, dat de voorstanders van een Oecumenische Synode zeer wel verstaan, dat hun verlangen consequenties medebrengt. Een beslissing over de werkwijze der Synode kan naar spr.'s meening thans wel genomen worden.

Dr W. A. v. Es van Leeuwarden achtte het moeilijk thans een besluit te nemen, waar de Synode-leden nog geen kennis hebben kunnen nemen van het rapport. Spr. stelde voor een commissie te benoemen, die de onderhavige kwestie bestudeeren zal en daarover zittende deze Synode een rapport zullen uitbrengen, opdat de Synode van Sneek alsnog een beslissing zal kunnen nemen.

Ouderling J. Verwoerd van Arnhem sloot zich aan bij de opvattingen van dr Polman en dr v. Es.

Ouderling J. Hommes van Enkhuizen stelde voor thans niet verder te discussiëren.

Prof. dr V. Hepp pleitte vervolgens voor het nemen van een beslissing. Een Oecumenische Synode zal zeker gezag hebben, maar geen gezag boven deze Synode.

Prof. dr J. Ridderbos van Kampen bestreed het betoog van prof. Hepp.

Besloten werd, dat de buitenlandse afgevaardigden aan de discussie over deze zaak kunnen deelnemen.

Dr Henri Beets van Grand Rapids achtte de bedoeling een beraadslaging van Geref. Kerken over de geheele wereld mogelijk te maken.

Rev. I. v. Dellen, eveneens uit Noord-Amerika, leek het goed, gezien de gerezen vragen, te besluiten een voorlopig kerkelijk convent bijeen te laten komen, opdat dit convent maatregelen kan nemen voor een Oecumenische Synode.

Ds W. J. Snijman uit Zuid-Afrika wees er op, dat het niet de bedoeling is een Synode te houden, die bindende besluiten kan nemen.

Prof. S. du Toit, eveneens uit Zuid-Afrika, hield een betoog in gelijken geest.

De voorzitter deelde mede, dat tijdens de discussie een drietal voorstellen geboren en bij hem ingediend zijn, n.l. 1e een voorstel-dr W. A. v. Es om de zaak beter voor te bereiden en dan tijdens deze Synode een beslissing te nemen; 2e. een voorstel-Ds J. G. Fernhout om de behandeling van deze zaak voort te zetten en 3e een voorstel-Ds T. J. Hagen—Ds H. Meijering—Dr E. D. Kraan om de Geref. Kerken in Nederland, die in Zuid-Afrika en in Noord-Amerika bijeen te roepen in een voorloopige conferentie, waarin dan een beslissing kan worden genomen over het gezag, de werkwijze enz. van een Oecumenische Synode.

Ds J. G. Fernhout trok zijn voorstel in, toen bekend werd, dat op 1 en 2 Sept. geen treinen zullen rijden voor het publiek.

De Synode nam daarop het voorstel van dr v. Es aan met 40 tegen 9 stemmen.

Onze gemobiliseerden.

Op voorstel van ds T. J. Hagen besloot de Synode onder applaus om via de pers een schrijven te doen uitgaan van sympathie en medeleven aan onze gemobiliseerden en hunne gezinnen, waarvan meerderen het zoo moeilijk hebben.

Het schrijven luidt als volgt:

Een hartelijke groet.

De Synode der Geref. Kerken heeft in haar zitting van Donderdag 31 Augustus j.l. met hartelijke instemming een voorstel aangenomen om haar warme belangstelling te toonen in het lot van onze gemobiliseerden en van hun gezinnen, ook van onze militairen op de vloot en in O- en W-Indië.

Het is haar een oorzaak van diepe droefheid, dat door de internationale verwickelingen de mobilisatie van een groot gedeelte van onze weermacht noodzakelijk is geworden.

Vele mannen zijn daardoor gerukt uit hun bedrijf en arbeid en uit hun gezin, dat soms in zeer moeilijke omstandigheden achterblijft.

De Synode is er diep van overtuigd, dat dit alleen al een groote ellende meebrengt voor onze gezinnen en voor heel ons volk.

Maar daar komt bij, dat onze gemobiliseerden vaak een moeilijk en zwaar leven hebben, aan de verveling blootgesteld zijn en dat allerlei verleiding op hen aankomt.

En tenslotte, mobilisatie betekent altijd gevaar voor oorlog. Al hopen en bidden we, dat de wereld bewaard moge worden voor den oorlog en dat, ook al zou de oorlog uitbreken, Nederland en onze Overzeesche gewesten de neutraliteit zullen kunnen handhaven, toch moeten we rekenen met de mogelijkheid, dat ook wij in den oorlog zouden worden gewikkeld.

Mannenbroeders, heel ons volk, maar gij inzonderheid beleeft zeer ernstige dagen!

Het is der Synode een behoefte U toe te bidden: Weest getrouw!

Weest getrouw aan Uw God en Zaligmaker, in Wiens Naam gij gedoopt zijt en Dien gij beleden hebt.

Laat U door niemand en niets afleiden van Zijn Woord en Geboden.

Houdt U ook vast aan Zijn beloften, dat ge Zijn eigendom zijt in leven en sterven en dat Hij al het kwaad, dat Hij U in dit jammerdal toeschikt, U ten heste keeren zal.

Weest ook getrouw aan Uw aardsche Koningin!

En weest temidden van Uw kameraden, tot wie het hart van de Synode ook uitgaat, lichtdragers. Leidt hen tot den Heere Jezus, in Wien de enige bron is van kracht en troost.